

INSTONE
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI

Anna Krause
Karolewo 4
86-342 Lisnowo
anna_krause@wp.pl
tel. 795284679

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
-POLICHROMIE
DLA KOŚCIOŁA PW NMP
W STRZAŁKOWIE**

**Autor opracowania:
Anna Krause
Agnieszka Fejzer**

3. Opis obiektu (stan obecny).

Obiekt zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości, po zachodniej stronie drogi gminnej (ul. Reymonta) prowadzącej do Radomska. Usytuowany na obszernej działce z licznym drzewostanem, oddzielonej od ulicy ogrodzeniem, częściowo murowanym, o ażurowych, metalowych przęsłach. Posesja kościelna położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie dawnych terenów dworskich.

Kościół o osi wzdłużnej nieznacznie odchylonej od linii wsch.-zach., prezbiterium skierowany na północny - wschód.

Obiekt murowany z cegły ceramicznej, częściowo z kamienia, otynkowany. Wzniesiony na planie krzyża łacińskiego z prezbiterium o obrysie zbliżonym do trapezu, dwiema prostokątnymi kruchtami przylegającymi do elewacji półn. – zach. i półd. oraz prostokątnej zakrystii umiejscowionej pomiędzy ramieniem transeptu i prezbiterium. Naroża nawy i prezbiterium ujęte masywnymi skarpami.

Budynek o zwartej bryle, nakryty dachami dwuspadowymi, nad prezbiterium i ramionami transeptu nieco niższymi niż nad nawą. Kruchta pełniąca funkcję zakrystii nakryta jest dachem pulpitowym. Skrzyżowanie ramion transeptu z nawą podkreśla niewielka, prostopadłościenna sygnaturka, ujęta po bokach wolutowymi spływami, nakryta hełmem zwieńczonym krzyżem na kuli.

Elewacje bez wyodrębnionej strefy cokołowej, zwieńczone wydatnym gzymsem koronującym, elewacje półd.-zach., półn.-wsch. oraz zamknięcia ramion transeptu zwieńczone szczytami o formach barokowych. Płaszczyzny gładko opracowanych ścian przeprute są półkoliście zamkniętymi, wąskimi i wysokimi otworami okiennymi, rozmieszczonymi po jednym w każdej z elewacji prezbiterium i na zakończeniu ramion transeptu oraz dwoma oknami w elewacji półd.-wsch nawy. Jednopolowy, wysoki, smukły szczyt w elewacji półn. - wsch. zamknięty półkoliście, ujęty po bokach wolutowymi spływami, dekorowany dwoma pilastrami korynckimi. Szczyt w elewacji półd. - zach. trójkondygnacyjny dzielony wydatnymi, profilowanymi gzymсами, każda z kondygnacji ujęta jest parą wolutowych spływów. Szczyty wieńczące ramiona transeptu dwukondygnacyjne, dolna kondygnacja ujęta wolutowymi spływami, dekorowanej trzema pilastrami podtrzymującymi profilowany gzymś kordonowy, górna kondygnacja zamknięta naczółkiem o łuku nadwieszonym. Wejścia do świątyni usytuowane są w kruchtach przylegających do elewacji półd.-wsch i półd.-zach. Elewacje obu krucht opracowane analogicznie, z flankującymi otwór wejściowy parami szerokich pilastrów o gładkich trzonach, dźwigających profilowany gzymś i naczółek ujęty po bokach wolutowymi spływami i zamknięty łukiem odcinkowym. Elewacje boczne o narożach podkreślonych pilastrami, gładko opracowane, z wydatnym gzymsem koronującym. Różnicę w dekoracji elewacji obu krucht stanowią stylizowane kapitele pilastrów z centralnie umieszczonymi uskrzydłonymi główkami putt, występujące jedynie w półd.-wsch. kruchcie.

Wnętrze z wydzielonym, nieco węższym od korpusu nawowego prezbiterium oraz transeptem. Sklepienie i ściany zdobione dekoracją malarską z przedstawieniami m.in. Tajemnicy Różańca.

4. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszej dokumentacji jest program prac konserwatorskich obejmujący wyprawy tynkowe z dekoracją polichromowaną występujące na sklepieniu i ścianach kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Strzałkowie.

Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków nieruchomości pod nr: 228-I-28 z dn. 23.03.1949 / 245z dn. 27.12.1967 r. oraz do rejestru zabytków ruchomych pod nr 187 z dn. 13.09.1972 r., uzupełnienie z dn. 27.12.1973r.

Opracowanie ma na celu rozpoznanie stanu zachowania pierwotnej tkanki historycznej oraz jej częściowej rekonstrukcji wykonanej w trakcie prac konserwatorskich wykonanych w 1984r., w sposób umożliwiający opracowanie programu i realizację prac konserwatorskich.

5. Stan zachowania

Istniejąca dekoracja polichromowana zachowana w całości na powierzchni sufitów oraz na ścianach, nie jest całkowicie dekoracją historyczną, gdyż przeprowadzona w latach 80 konserwacja polichromii¹ obejmowała częściową rekonstrukcję. Nie udało się dotrzeć do dokumentacji z przebiegu tych prac, a w czasie oględzin nie zauważono uzupełnień metodą kropkowania lub kreskowania. Można przypuszczać zastosowanie techniki naśladowczej, jednak ocena makroskopowa na obecnym etapie jest utrudniona ze względu na bardzo intensywny rozrost mikroorganizmów, które lokalnie całkowicie przysłaniają dekorację. W obrazie mikroskopowym dwóch pobranych próbek, stwierdzono występowanie licznych, żywych i aktywnych strzępek oraz zarodników z dwóch gatunków grzybów pleśniowych. Zwrócono uwagę, że porost mikroorganizmów jest intensywniejszy w zakresach, które sugerowałyby nadmierne użycie żywic syntetycznych.

Grzybnia bytująca w obrębie polichromii pogłębia destrukcję warstw malarskich mechanicznie, przez przyczepianie się strzępek, chemicznie, przez wydzielanie produktów przemiany materii oraz fizycznie, kumulując wilgoci i ograniczając odparowywanie, a tym samym odsychanie powierzchni.

Wykonane podczas wizji pomiary przepływów powietrza przy wlotach i wylotach wentylacji grawitacyjnej w sklepieniu wykazały bardzo niskie wyniki, co spowodowane jest również zmniejszeniem przekroju otworów. Analizując przeprowadzone w ostatnich latach prace remontowo-budowlane² przypuszcza się, że doszło do znacznego uszczelnienia obiektu, co zaburzyło jego mikroklimat. Ponadto przypuszcza się, że na skutek doraźnego ogrzewania wnętrza, na sklepieniu okresowo dochodzi do zwiększonego skraplania się pary wodnej.

W obrębie wypraw tynkowych zaobserwowano liczne spękania występujące w całej grubości tynku, ukierunkowane wzdłuż i w poprzek osi sklepień.

W górnych partiach wysklepek, po opukaniu, stwierdzono występowanie dużych obszarów zdeintegrowanego tynku; podczas opukiwania, przez szczeliny wysypywał się całkowicie luźny materiał.

Tak zaawansowana destrukcja wypraw tynkowych związana jest nie tylko ze wspomnianymi wcześniej zmianami w wilgotności obiektu, lecz najprawdopodobniej z zalaniem sklepienia wodami opadowymi przez uszkodzenia w pokryciu dachowym, prawdopodobnie w okresie, gdy kościół był przykryty dachówką.

Podobne obserwacje stanu zachowania opisano w dokumentacji z 2011 r³, a porównując archiwalną dokumentację fotograficzną z obecną, stwierdza się znaczne pogorszenie stanu zachowania w kontekście porażenia mikrobiologicznego.

Tynki wewnętrzne ścian w większości w stanie zadowalającym. Wykonane w kilku miejscach odkrytki ukazują fragmenty bogatej polichromii ściennej z I fazy chronologicznej. Polichromia w obrębie świadków lokalnie osypuje się, jest zabrudzona i silnie zakurzona.

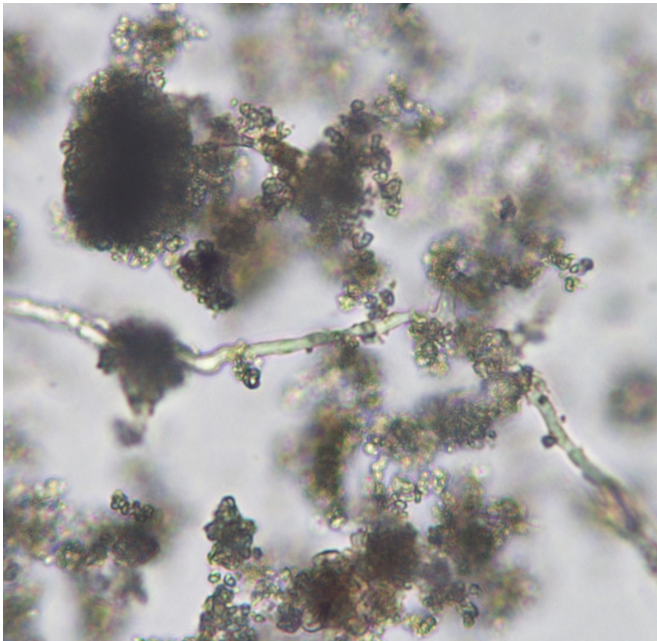
W wyniku wykonanej izolacji przeciwwilgociowej fundamentów w dolnych partiach ścian lokalnie widoczne plamy i wykwyty solne powstałe uprzednio podczas odsychania ścian.

Tynki zewnętrzne po przeprowadzonym w 2011 r. remoncie elewacji w stanie zadowalającym, widoczne lokalne uszkodzenia w pobliżu obróbek blacharskich, zabrudzenia oraz nieliczne spękania

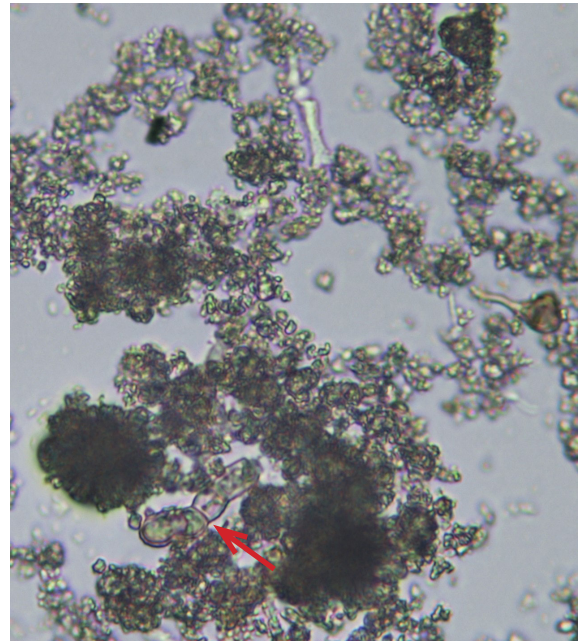
1 M. Lulkiewicz i J. Nanowski wykonali pracę rekonstrukcyjną polichromii.

2 lista otrzymanych dokumentacji znajduje się w podstawie opracowania na str 3 niniejszej dokumentacji.

3 A.Maciej, Program prac konserwatorskich, XVIIw. polichromia z wnętrza kościoła p.w. Nawiedzenia N.M.P. w Strzałkowie, Częstochowa, 2011

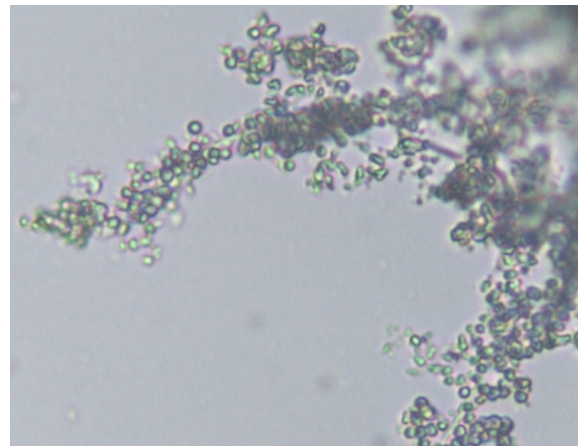
Fot. 1 Próbką 1, widoczne są liczne, jasnobrązowe strzępki grzybni, w niektórych miejscach zgrubiałe, oraz pojedyncze zarodniki, przypuszczalnie *Cladosporium* sp.

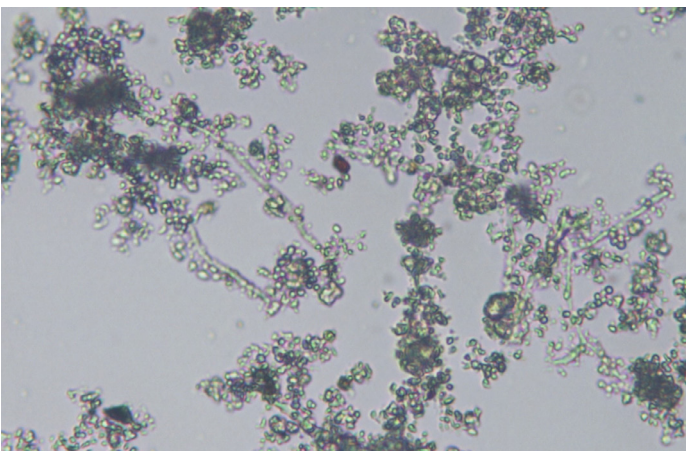
Fot. 2 Próbką 1, pogrubiały fragment strzępki grzyba (strzałka)

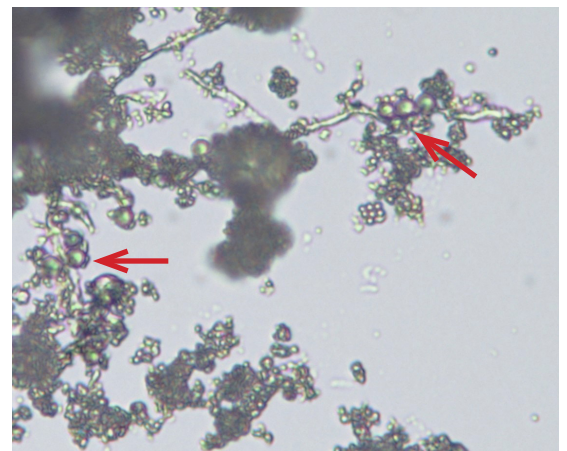
Fot. 3 Próbką 1, strzępka i zarodek,

Fot. 4 Próbką 2, bardzo liczne, niewielkie (ok. 2 μm), kuliste zarodniki, pojedynczo lub w dużych, nieregularnych skupieniach, liczne, hialinowe (bezbabarwe) strzępki grzybni oraz twory kuliste o średnicy ok. 6-7 μm , przypuszczalnie chlamydospory

Fot. 5 Próbką 2, niewielkie kuliste zarodniki w nieregularnych skupieniach oraz liczne hialinowe strzępki

Fot. 6 Próbką 2, kuliste, duże twory przypominające chlamydospory (strzałki)

Fot. 7 Transept, widoczne zniszczenia warstwy malarskiej oraz lokalnie porost mikroorganizmów

Fot. 8 Transept, detal skrzydła, widoczny intensywny porost mikroorganizmów

Fot. 9 Transept, w odkrywcę widoczne zniszczenia warstwy malarskiej pod grubą warstwą grzybni

Fot. 10 Transept, w zbliżeniu widoczne brunatne i siwe skupiska mikroorganizmów.

Fot. 11 Dekoracja prezbiterium.

Fot. 12 Dekoracja transeptu.

Fot. 13 Dekoracja korpusu.

6. Cel i założenia konserwacji

Celem planowanych działań konserwatorskich jest przywrócenie dekorowanym wyprawom tynkowym walorów estetycznych i technicznych.

Infekcja mikrobiologiczna zostanie przeanalizowana w kontekście dobrania odpowiedniej metody dezynfekcji. Po jej przeprowadzeniu martwa grzybnia zostanie ostrożnie usunięta, mając na uwadze zły stan zachowania warstw malarskich.

Na tym etapie zostaną wytypowane zakresy podlegające transferowi lub podklejeniu, w zależności od możliwości technicznych wzmocnienia strukturalnego osłabionych tynków. W tych zakresach zostanie przeprowadzona wstępna konsolidacja polichromii i założone licowanie, dobrane w oparciu o przeprowadzone próby rozpuszczalnikowe.

W zakresach transferowanych po demontażu polichromii lico muru zostanie oczyszczone z resztek tynków, zdezynfekowane, uzupełniona zostanie uszkodzona spoina w wątku ceglany.

Po przygotowaniu podłoża fragmenty transferowane zostaną ponownie zamontowane, a ubytki tynku uzupełnione.

Na całej powierzchni dekoracji przeprowadzona zostanie pełna konserwacja warstwy malarskiej obejmująca oczyszczanie, również z nadmiaru powłok żywicznych nałożonych podczas poprzednich prac konserwatorskich, konsolidacja polichromii, uzupełnianie ubytków warstwy pobiały. Ze względu na problemy z nadmierną wilgotnością i intensywną infekcją mikrobiologiczną zastosowane materiały opierać będą się głównie na dyspersjach nanowapna i wapna, ograniczając użycie żywic syntetycznych oraz krzemooorganicznych do minimum.

Wykonane próby rekonstrukcji polichromii zostaną przedstawione do akceptacji przedstawicielowi WUOZ w Łodzi. Pełna rekonstrukcja polichromii zostanie zrealizowana według wybranej metody.

7. Programy prac konserwatorskich

Program konserwatorski stanowi uzupełnienie projektu budowlanego. W związku z tym nie powieła zawartych tam rozwiązań konstrukcyjno-budowlanych, a jedynie je uszczegóławia, w punkcie dotyczącym wypraw tynkowych z dekoracją polichromowaną.

Wskazane materiały mogą zostać zastąpione równoważnymi materiałami renomowanych producentów. Materiały należy stosować zgodnie z zaleceniami producentów.

TYNK DEKOROWANY POLICHROMIĄ

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej oraz kontynuowanie jej podczas prac.
2. Wykonanie prób na odporność warstwy malarskiej na rozpuszczalniki, takie jak: woda, etanol, aceton, toluen, w celu wykazania stanu zachowania warstwy malarskiej oraz pomocy w doborze preparatu do dezynfekcji, preparatu do prekonsolidacji, konsolidacji, uzupełniania ubytków pobiały i warstw malarskich.
3. Wykonanie dezynfekcji na podstawie wykonanych prób.
4. Ostrożne usunięcie martwej grzybni metodami mechanicznymi.
5. Usunięcie wtórnych, łuszczących się nawarstwień przesłaniających oryginał, metodami komplementarnymi na podstawie przeprowadzonych prób.
6. Utrwalenie (prekonsolidacja) oryginalnej warstwy malarskiej z użyciem spoiwa wybranego na podstawie prób i z uwzględnieniem zasady przemienności spoiw, preferowane są preparaty na bazie dyspersji nanowapna CaLoSiL firmy CTS.
7. Wzmocnienie strukturalne tynku przez iniekcję preparatów na bazie dyspersji nanowapna CaLoSiL firmy CTS.
8. Założenie kitów wierzchnich o fakturze dopasowanej do faktury oryginału z zapraw na bazie wapna dołowanego firmy CTS oraz piasku.
9. Uzupełnienie warstw pobiały spoiwem wapiennym PLM S firmy CTS.
10. Retusz / scalenie kolorystyczne warstwy malarskiej suchymi pigmentami w 4% roztworze polialkoholu winylu lub w spoiwie akrylowym.
11. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obiektu po konserwacji.

TYNK DEKOROWANY POLICHROMIĄ-ZAKRESY PODKLEJANE

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej oraz kontynuowanie jej podczas prac.
2. Wykonanie prób na odporność warstwy malarskiej na rozpuszczalniki, takie jak: woda, etanol, aceton, toluen, w celu wykazania stanu zachowania warstwy malarskiej oraz pomocy w doborze preparatu do dezynfekcji, preparatu do prekonsolidacji, spoiwa licowania, konsolidacji, uzupełniania ubytków pobiały i warstw malarskich.
3. Wykonanie dezynfekcji na podstawie wykonanych prób.
4. Ostrożne usunięcie martwej grzybni metodami mechanicznymi.
5. Usunięcie wtórnych, łuszczących się nawarstwień przesłaniających oryginał, metodami komplementarnymi na podstawie przeprowadzonych prób.
6. Utrwalenie (prekonsolidacja) oryginalnej warstwy malarskiej z użyciem spoiwa wybranego na podstawie prób i z uwzględnieniem zasady przemienności spoiw. Preferowane są preparaty na bazie dyspersji nanowapna CaLoSiL firmy CTS.
7. Wykonanie otworów wylotowych dla usuwanego zdeintegrowanego tynku oraz otworów kontrolnych dla podklejania.
8. Zabezpieczenie warstwy malarskiej na czas podklejania:
 - Dobór spoiwa licowania w oparciu o wyniki prób oraz zasadę przemienności spoiw. W tym celu mogą zostać użyte następujące spoiwa:
 - celuloza, polialkohol winylu w wodzie,
 - klucel, winacet ret, w alkoholu,
 - Paraloid B72, w toluenie,
 - Paraloid B82, w etanolu.
 - Dobór nośnika do licowania w oparciu o wyniki prób. W tym celu mogą zostać użyte następujące nośniki:
 - bibułka japońska,
 - gazę bawełniana,
 - siatka stylenowa, nylonowa lub poliestrowa, tkanina Hollytex.
 - Dobór wzmocnienia nośnika do licowania w oparciu o wyniki prób. W tym celu mogą zostać użyte:
 - taśmy elastyczne, pasy z płótna,
 - taśmy z włókna szklanego,
 - panele styroduruowe.
 - listwy aluminiowe
9. Usunięcie zdeintegrowanego tynku przy pomocy sprężonego powietrza
10. Podklejanie płyt polichromii iniekcją wapienną PLM firmy CTS. Podklejanie powinno być wykonywane etapami, aby nie obciążać nadmiernie płyt polichromii. Zakres wypełnienia szczelin powinien być kontrolowany przez przygotowane otwory kontrolne.
11. Usunięcie licowania z użyciem rozpuszczalnika odpowiedniego dla konkretnego spoiwa zastosowanego do wykonania licowania:
 - założenie na powierzchnię licowania kompresów z ligniny lub Arbocelu, zwilżonych w rozpuszczalniku i przesłonięcie ich folią poliestrową, aby ograniczyć szybkość odparowania,
 - zdjęcie okładów i licowania,
 - doczyszczanie powierzchni warstwy malarskiej przy użyciu tego samego rozpuszczalnika - wymywanie za pomocą miękkich pędzli, gazy bawełnianej lub ligniny. W tym celu możliwe jest również zastosowanie:
 - mikroemulsji XYL-ND - do usuwania żywicy akrylowej (Paraloidu B-72),
 - PC22 do usuwania polioctanu winylu,
 - PC22 do usuwania polialkoholu,
 - EAPC do usunięcia żywicy akrylowej (Paraloidu B-72),
 - EAPC do usunięcia tworzyw winylowych.
12. Założenie kitów wierzchnich o fakturze dopasowanej do faktury oryginału z zapraw na bazie wapna dołowanego firmy CTS oraz piasku.
13. Uzupełnienie warstw pobiały spoiwem wapiennym PLM S firmy CTS.
14. Retusz / scalenie kolorystyczne warstwy malarskiej suchymi pigmentami w 4% roztworze polialkoholu winylu lub w spoiwie akrylowym.
15. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obiektu po konserwacji.

TYNK DEKOROWANY POLICHROMIĄ-ZAKRESY TRANSFEROWANE

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej oraz kontynuowanie jej podczas prac.
2. Wykonanie prób na odporność warstwy malarskiej na rozpuszczalniki, takie jak: woda, etanol, aceton, toluen, w celu wykazania stanu zachowania warstwy malarskiej oraz pomocy w doborze preparatu do dezynfekcji, preparatu do prekonsolidacji, spoiwa licowania, konsolidacji, uzupełniania ubytków pobiwały i warstw malarskich.
3. Wykonanie dezynfekcji na podstawie wykonanych prób.
4. Ostrożne usunięcie martwej grzybni metodami mechanicznymi.
5. Usunięcie wtórnych, łuszczących się nawarstwień przesłaniających oryginał, metodami komplementarnymi na podstawie przeprowadzonych prób.
6. Utrwalenie (prekonsolidacja) oryginalnej warstwy malarskiej z użyciem spoiwa wybranego na podstawie prób i z uwzględnieniem zasady przemienności spoiw. Do utrwalenia lica malowideł można użyć np.: dyspersji nanowapna
7. Zabezpieczenie warstwy malarskiej na czas transferu:
 - Dobór spoiwa licowania w oparciu o wyniki prób oraz zasadę przemienności spoiw. W tym celu mogą zostać użyte następujące spoiwa:
 - celuloza, polialkohol winylu w wodzie,
 - klucel, winacetyl, w alkoholu,
 - Paraloid B72, w toluenie,
 - Paraloid B82, w etanolu.
 - Dobór nośnika do licowania w oparciu o wyniki prób. W tym celu mogą zostać użyte następujące nośniki:
 - bibułka japońska,
 - gazę bawełnianą,
 - siatka stylenowa, nylonowa lub poliestrowa, tkanina Hollytex.
 - Dobór wzmocnienia nośnika do licowania w oparciu o wyniki prób. W tym celu mogą zostać użyte:
 - taśmy elastyczne, pasy z płótna,
 - taśmy z włókna szklanego,
 - panele styrodurkowe.
 - Przygotowanie stelażu pomocniczego na czas transferu, z zastosowaniem prętów z włókna szklanego, listewek drewnianych lub profili aluminiowych.
8. Transfer metodą stacco. Zdjęte płyty powinny zostać ułożone na podłożu z nieeleastycznego granulatu, tak aby dopasowało się do powierzchni transferowanych elementów.
9. Opracowanie odwroci płyt poprzez usunięcie wszystkich ruchomych i odspojonych fragmentów zaprawy, następnie zeszlifowanie za pomocą tarników, terek lub narzędzi elektrycznych do grubości ok. 3 mm.
10. Przeprowadzenie zabiegów biobójczych z zastosowaniem preparatu Lichenicida 264 firmy Bresciani w roztworze alkoholowym.
11. Konsolidacja odwrocia tym samym spoiwem, które zostało użyte do utrwalenia warstwy malarskiej.
12. Założenie kitów wyrównawczych i warstwy wyrównawczej z użyciem tego samego spoiwa, którym utrwalono odwrocie oraz warstwy malarskie.
13. Wklejenie warstwy dublującej w celu zwiększenia stabilności płyta podczas zabiegu ponownego osadzania, z użyciem gazy bawełnianej jako nośnika.
14. Osadzenie płyt transferowych na nowym podłożu. Dobór podłoża powinien być dopasowany wytrzymałościowo do wielkości i ciężaru transferowanych płyt.
15. Usunięcie licowania z użyciem rozpuszczalnika odpowiedniego dla konkretnego spoiwa zastosowanego do wykonania licowania:
 - założenie na powierzchnię licowania kompresów z ligniny lub Arbocelu, zwilżonych w rozpuszczalniku i przesłonięcie ich folią poliestrową, aby ograniczyć szybkość odparowania,
 - zdjęcie okładów i licowania,
 - doczyszczanie powierzchni warstwy malarskiej przy użyciu tego samego rozpuszczalnika - mycie za pomocą miękkich pędzli, gazy bawełnianej lub ligniny. W tym celu możliwe jest również zastosowanie:
 - mikroemulsji XYL-ND - do usuwania żywicy akrylowej (Paraloidu B-72),
 - PC22 do usuwania polioctanu winylu,

- PC22 do usuwania poliałkoholu,
 - EAPC do usunięcia żywicy akrylowej (Paraloidu B-72),
 - EAPC do usunięcia tworzyw winylowych.
16. Montaż transferowanych płatów w pierwotnej lokalizacji przy pomocy kotew ze stali nierdzewnej i kotew chemicznych Hit-Hy 170 firmy Hilti.
 17. Założenie kitów wierzchnich o fakturze dopasowanej do faktury oryginału z zapraw na bazie wapna dołowanego firmy CTS oraz piasku.
 18. Uzupełnienie warstw pobiały spoiwem wapiennym PLM S firmy CTS.
 19. Retusz / scalenie kolorystyczne warstwy malarskiej suchymi pigmentami w 4% roztworze poliałkoholu winylu lub w spoiwie akrylowym.
 20. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obiektu po konserwacji.

ZAKRESY REKONSTRUOWANE

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej oraz kontynuowanie jej podczas prac.
2. Przeniesienie rysunku dekoracji na nowo wykonane podłoże -tynk wapienno-piaskowy na bazie wapna dołowanego firmy CTS.
3. Rekonstrukcja dekoracji w technice oryginału na podstawie wykonanej inwentaryzacji i dokumentacji fotograficznej.
4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej obiektu po konserwacji.

PRZEDMIAR

prac do wykonania w ramach zadania

pn. „Renowacja polichromii ze scenami z Radosnych Tajemnic Różańca - fresk z 1750 r.
z kościoła parafialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Strzałkowie”

l.p.	Elementy	Pozycja*	Powierzchnia [dm ²]
1	Nawa główna, polichromia sklepienia - wykonanie konserwacji technicznej	3.B-1	8 500,00
2	Nawa główna, polichromia sklepienia - wykonanie konserwacji estetycznej	3.B-1	
3	Nawa główna, polichromia ścian bocznych i glicyfów okiennych - wykonanie konserwacji technicznej	3.B-1	1 500,00
4	Nawa główna, polichromia ścian bocznych i glicyfów okiennych - wykonanie konserwacji estetycznej	3.B-1	
ŁĄCZNA POWIERZCHNIA OBIEKTU PODDANA PRACOM KONSERWATORSKIM			10 000,00

*pozycja – wskazana w odniesieniu do Zasad Wynagradzania Artystów Plastyków Konserwatorów Dóbr Kultury